

ETICKÝ KODEX ZÁKLADNÍ ŠKOLY KAIROS, Z.Ú.

Základní škola Kairos, z.ú., IČO: 044 35 117, se sídlem K Vatinám 266, 267 29 Zadní Třebaň, zapsaná v rejstříku ústavů vedeném Městským soudem v Praze pod sp. zn. U 293 (dále jen „Ústav“ nebo „Škola“) vydává rozhodnutím Správní rady Ústavu ze dne 3.2.2021 tento Etický kodex Základní školy Kairos, z.ú. (dále jen „Kodex“).

Kodex je vydán ke dni 22.2.2021 a nabývá účinnosti ke dni 22.2.2021.

Podrobně vysvětluje nosné myšlenky koncepce Školy, definuje misi, vizi, priority a hodnoty Školy a popisuje každodenní fungování života ve Škole.

II. MISE ŠKOLY ... „ŠKOLA, KTERÁ INSPIRUJE...“

Naším záměrem je vytvářet **změnu**, kterou si přejeme vidět ve světě. Naše společnost bude taková, jací budou dospělí, kteří vyrostou z dnešních dětí. **Inspirujeme děti** k otevřenému dialogu, sebepoznání a učivu v nejrůznějších oblastech, které jsou pro nás dospělé důležité. Snažíme se vytvářet pro všechny bezpečný prostor, kde každý může být sám sebou. **Inspirujeme rodiče** směrem k důvěře v jejich děti a v jejich rodičovské kompetence. **Inspirujeme se navzájem** v široké škále pedagogických přístupů a v sebereflexi. **Inspirujeme pedagogy a budoucí pedagogy** z různých škol v ČR, kteří mohou čerpat z naší zkušenosti.

II. VIZE ŠKOLY:

KAIROS FREEDOM EDUCATION SYSTEM©

Vytváříme Školu a společenství Školy, které jsou místem, kde každý **naplňuje svůj potenciál**, je v kontaktu se svojí vnitřní silou a díky tomu svůj potenciál / talent / sílu přináší ku prospěchu celku. To ho činí šťastným, zdravým a úspěšným.

Školu, kde se všichni setkáváme. Každý učitel i dítě ví, že na své prostředí působí, je důležitý a má na dění ve Škole vliv. Školu, kde se probouzí zájem o život a láska ke světu a poznávání. Naše Škola je místem, kde jsou vítány pocity a duše člověka. Kde si lidé hodně povídají, a někdy se mlčí a jsou okamžiky ticha. Každý ví, že se nemusí učit, stačí být tu. I tak se učí mnoho neviditelného. Nebo plní své vývojové úkoly.

Přejeme si vytvořit **ucelený vzdělávací systém** jako věkově smíšené společenství: od nejmenších dětí po absolventy maturitních ročníků. Možnost pro vzájemné obohacování mezi dospělými navzájem, ale i mezi dospělými a dětmi. Místo otevřené seniorům.

V souladu s Rámcovým vzdělávacím programem, Bílou knihou a Strategiemi pro vzdělávací politiku 2030+ **se zaměřujeme na rozvoj klíčových kompetencí.**

PŘEDPOKLADY VIZE

Vize Školy vychází z následujících axiomů:

- Lidská bytost je od narození přirozeně zvědavá a učenlivá.
- Člověk je ze své podstaty dobrý, empatický, soucitný, prosociální. Co chce z hloubi své duše, není nikdy destruktivní, vždy slouží životu.
- Dostatek podpory přináší změnu. Když dostáváme podporu, můžeme zjistit, co opravdu vnitřně chceme a udělat to.
- Děti jsou schopné a zdatné v mnoha oblastech, pokud se pro něco rozhodnou.

PILÍŘE VIZE

Vize Školy stojí na třech pilířích:

Vědomá komunikace, Vnitřní motivace, Volný pohyb a umění.

PILÍŘ Č. 1: VĚDOMÁ KOMUNIKACE

Uvědomuji si, proč dělám to, co dělám a jaké to má důsledky.

Komunikací míníme jakékoliv jednání (řeč, pohyb, čin, ...).

V praxi to pro děti i dospělé znamená: zastavit se a zvědomit / zreflektovat, co se mi děje.

K rozvinutí této kompetence využíváme následující nástroje:

- nenásilná komunikace dle Marshalla Rosemberga NVC (pravidelné kurzy pořádané Školou, mimoškolní kurzy, samostudium knih, videí, podpůrná skupina NVC),
- prostor příměří PP (viz Systém spravedlnosti níže),
- SEE Learning (komplexní Vzdělávací systém akreditovaný Emory University),
- kmenové schůzky (kmenový učitel a dítě),

- triády (kmenový učitel, dítě a rodič),
- supervize (pedagogové a supervizor),
- intervize (pedagogové; slovo Intervize je odvozeno ze slova Supervize. Je možné mít mnoho druhů supervize / intervize - individuální, týmová, pedagogická, vedení ... vždy jde o pracovní témata.

Rozdíl je v tom, že chybí supervizor a skupinu vede jeden z interních členů. Je to záležitost dobrovolná a podpůrná pro všechny zúčastněné. Je potřeba, aby ve skupině byl dostatek důvěry a tak bylo zajištěno bezpečí.

Zaměření je například: co se děje ve mně v interakcích s dětmi, rodiči, kolegy? Co mi pomáhá? S čím si nevím rady?

- kruhy (viz. Systém spravedlnosti),
- terapie (mimo Školu),
- intuitivní pedagogika – vnitřní práce,
- všichni navzájem od sebe v běžném životě.

PILÍŘ Č. 2: VNITŘNÍ MOTIVACE

Dělám to, co opravdu chci, vědomě. **Nikoliv jako důsledek přizpůsobení se vnější autoritě nebo ze vzdoru.**

V praxi to pro děti znamená:

- rozhodování sám o sobě (domácí úkoly, kdy a co jím, jak se oblékám, využití nabídek Školy,...)
- organizace vlastního času a práce a s tím spojená volba individuálního rozvrhu,
- volba kmenového učitele,
- spolurozhodování na sněmech,
- vzájemné dohody s učiteli nebo mezi dětmi,
- výlety,
- zapojení do projektů,
- přítomnost na Škole v přírodě a lyžařském výcviku.

Intuitivně vyhodnocujeme, proč dítě něco odmítá, zda potřebuje podporu a jakou míru podpory mu nabídneme. Zda plně vyhovět jeho „ne“ nebo dále zjišťovat, co je pod povrchem.

Když dítě, ale i dospělý, odmítne naši nabídku nebo prosbu, můžeme jeho „ne“

- respektovat plně
- hledat, co je za jeho „ne“ schováno
- nechat k pozdější práci (i s někým jiným například kmenovým učitelem)

Co je schováno za „ne“?

„Potřebuješ dělat něco jiného? Musí to být právě teď, nebo to můžeš odložit na později?“

Bojíš se že, tam bude něco, čemu nebudeš rozumět?“ ... Otázky na budoucnost.

„Máš zkušenost s tím, že se Ti někdo smál, když jsi byl pomalejší než ostatní?“ ... Otázky na minulost.

Když máme odpověď, můžeme lépe vyhodnotit, jak dotyčného podpořit, nebo jestli nutně potřebuje odejít a řešit něco důležitějšího.

Záměrně nehodnotíme: neznámkujeme, neškatulkujeme, nesoudíme, pozorujeme děti a různé jevy jako fenomény, jak svět funguje. Pozorováním si pěstujeme „vnitřní zrak a sluch“, větší citlivost. K tomu je potřeba rozvíjet i „vnitřní ticho“, tedy odložit na chvíli stranou myšlenky, které hodnotí, posuzují. Přijímáme děti i sebe navzájem takové, jací jsme.

S uvědoměním, že jako lidé jsme všichni přirozeně nedokonalí a děláme chyby, radujeme se ze svých chyb a našeho lidství. **Empatie a respekt neslouží k dosahování našich cílů**, chceme je žít, a díky nim si být blízcí a projevovat si skutečný zájem jeden o druhého. Dětem cestu neumetáme, ale ani jim neházíme klacky pod nohy.

Vnitřní motivace v praxi pro dospělé znamená:

- Svobodné přijetí úvazku a jeho výše,
- Účast na poradách,
- Principy svobodné firmy a projektového řízení (manuály pro pedagogy vnímáme jako doporučení vyjma právně závazné pedagogické dokumentace; děláme věci, které nám jdou snadno, jsme v nich úspěšní a zároveň nám dávají energii – využíváme silných stránek),
- Účast v pracovních skupinách, ve kterých se rozhoduje konsenzem a možnost rozhodovat o široké škále záležitostí,
- Sdílený rozpočet.

Když děláme práci, která nás baví a naplňuje, poté je náš život luxusní sám o sobě a nedostatek smyslu není třeba něčím kompenzovat, například konzumním způsobem života.

Konání z vnitřní motivace přináší uspokojení samo sobě, bez ohledu na výsledek.

PILÍŘ Č. 3: VOLNÝ POHYB A UMĚNÍ

Volný pohyb a umění považujeme za stejně důležité jako všechny ostatní akademické dovednosti. Jsou pro nás prostředkem, jak vyjádřit své emoce a kompenzovat nepohodu. Díky rozvoji celého těla, jeho poznávání a uvědomování získáváme bystrou mysl a rozvoj intelektu. Pohyb probouzí také vnitřní moudrost, intuici a kreativitu. Proto má v dnešní společnosti pohyb hluboký význam.

V praxi to pro děti znamená: volný pohyb po Škole a školní zahradě, možnost odejít z výuky do Autonomie – kde svůj čas využije jinak. Realizujeme tak průřezové téma Osobnostní a sociální výchova a rozvíjíme kompetenci k sebeřízení v souladu s RVP ZV a ŠVP Školy „Rozhovor, práce, hra, slavnost“, ve kterých se rozvoj klíčových kompetencí akcentuje.

Časté výlety a exkurze, širší nabídka uměleckých a pohybových lekcí, velká možnost pohybu během výuky. Nekonečné možnosti volné hry.

V praxi to pro dospělé znamená: vlastní volba vyučovacího procesu (metod, obsahu, cíle), dobrovolné organizování výletů a exkurzí, velká míra samostatnosti, prostor pro sebevyjádření a kreativitu. Nekonečné možnosti volné hry. (Volnost není ve výběru výchovných prostředků, jejich výběr směřujeme k souladu s Vizí Školy.)

VIZE V KAŽDODENNÍM ŽIVOTĚ

Školský zákon, RVP ZV a ŠVP „Rozhovor, práce, hra, slavnost“

Pro ujištění o souladu Vize Školy s platnou legislativou na úvod této kapitoly citujeme z právně závazného dokumentu: **Rámcový vzdělávací program Základní vzdělávání**

Str. 6

Tendence, které podporuje RVP: Vytvářet sociální, emocionální a pracovní klima založené na účinné motivaci a spolupráci

Str. 8

Základní vzdělávání na 1. stupni i na 2. stupni je založeno na poznávání, respektování a rozvíjení individuálních potřeb, možností a zájmů každého žáka.

Cíle ZV: vést žáky k všestranné, účinné a otevřené komunikaci; připravovat žáky k tomu, aby se projevovali jako svébytné, svobodné a zodpovědné osobnosti, uplatňovali svá práva a naplňovali své povinnosti;

Str. 10

Kompetence k učení: plánuje a organizuje své vlastní učení; Kompetence komunikativní,

Kompetence k řešení problémů, Kompetence sociální a personální; Kompetence občanské; Odmítá útlak a hrubé zacházení, uvědomuje si povinnost postavit se proti fyzickému i psychickému násilí.

Kompetence pracovní.

Str. 14

Učivo je v RVP ZV strukturováno do jednotlivých tematických okruhů (témat, činností) a je chápáno jako prostředek k dosažení očekávaných výstupů. Pro svoji informativní a formativní funkci tvoří nezbytnou součást vzdělávacího obsahu. Učivo vymezené v RVP ZV je doporučeno školám k distribuci a k dalšímu rozpracování do jednotlivých ročníků nebo delších časových úseků. Na úrovni ŠVP se učivo stává závazným.

Str. 125

Průřezová témata reprezentují v RVP ZV okruhy aktuálních problémů současného světa a stávají se významnou a nedílnou součástí základního vzdělávání. Jsou důležitým formativním prvkem základního vzdělávání, vytvářejí příležitosti pro individuální uplatnění žáků i pro jejich vzájemnou spolupráci a pomáhají rozvíjet osobnost žáka především v oblasti postojů a hodnot.

Str. 126

Specifikem Osobnostní a sociální výchovy je to, že se učivem stává sám žák, stává se jím konkrétní žakovská skupina a stávají se jím více či méně běžné situace každodenního života. Jejím smyslem je pomáhat každému žákovi hledat vlastní cestu k životní spokojenosti založené na dobrých vztazích k sobě samému i k dalším lidem a světu.

Str. 127

Osobnostní a sociální výchova umožňuje získat základní sociální dovednosti pro řešení složitých situací např. konflikt.

Str. 130

Výchova demokratického občana: Její získání má žákovi umožnit konstruktivně řešit problémy se zachováním své lidské důstojnosti, respektem k druhým, ohledem na zájem celku, s vědomím svých práv a povinností, svobod a odpovědností, s uplatňováním zásad slušné komunikace a demokratických způsobů řešení.

Průřezové téma v základním vzdělávání využívá ke své realizaci nejen tematické okruhy, ale i zkušenosti a prožitky žáků, kdy celkové klima školy (vztahy mezi všemi subjekty vzdělávání založené na spolupráci, partnerství, dialogu a respektu) vytváří demokratickou atmosféru třídy, sloužící jako „laboratoř demokracie“. V ní jsou žáci více motivováni k uplatňování svých názorů v diskusích a k možnosti demokraticky se podílet na rozhodnutích celku, společenství, komunity.

Str. 151

Vhodná struktura pracovního a odpočinkového režimu žáků a učitelů s dostatkem relaxace a aktivního pohybu;

Vytváření přátelského prostředí, podmínek pro zdravé učení a otevřené partnerství jak mezi žáky a učiteli, tak mezi učiteli a vedením školy;

Vzdělávání propojené v přiměřené míře s každodenním životem;

Spoluúčast žáků na vzdělávání a životě školy, která přechází do modelu demokratického společenství – budování komunity na principech svobody, odpovědnosti, stability společných pravidel, spravedlnosti, spolupráce.

Tématu práv a povinností žáků se věnuje **Školský zákon**:

§ 21

Žáci mají právo na vzdělávání a školské služby dle školského zákona.

§ 22

Žák je povinen řádně docházet do školy a řádně se vzdělávat.

Právní výklad tohoto paragrafu:

Primárním vodítkem je Školní vzdělávací program vydaný ředitelem školy (dále jen "ŠVP"), který navazuje a musí být v souladu s Rámcovým vzdělávacím programem vydaným MŠMT. Pokud je tato premisa dodržena, vydává škola v mezích ŠVP své vnitřní organizační dokumenty, které pak pojem povinnosti žáka řádně se vzdělávat definují.

Vydeme-li z konkrétního znění odborné literatury, která uvádí, že "*Neurčitý pojem „řádne”, kterým je charakterizováno požadované docházení do školy a vzdělávání, je blíže vymezován ve školním řádu školy nebo ve vnitřním řádu školského zařízení, neboť školní řád a vnitřní řád povinně upravují podrobnosti k výkonu práv a povinností dětí, žáků a studentů [§ 30 odst. 1 písm. a)]. Typicky se jedná o vymezení povinnosti žáka nebo studenta účastnit se vyučování podle předem stanoveného rozvrhu výuky nebo časového harmonogramu činnosti školského zařízení a vymezení povinnosti plnit úkoly spojené s procesem vzdělávání. V případě žáků a studentů jsou konkretizované povinnosti současně chápány jako pravidla pro hodnocení výsledků vzdělávání žáků a studentů a z tohoto úhlu pohledu jsou také povinným obsahem školního řádu (§ 30 odst. 2)."*, z tohoto výkladu plyne, že lze mít za to, že je-li správně nastavena veškerá interní dokumentace včetně ŠVP, je zde popisovaná Vize jakožto přístup ke vzdělávání a účasti na hodinách v souladu s požadavky zákona.

Povinnost žáka řádně se vzdělávat je nezbytné chápat v kontextu, kdy se jedná o povinnost žáka dodržovat stanovené vnitřní předpisy, nikoliv povinnost ZŠ správně nastavit vzdělávací programy. Povinnost ZŠ poskytnout žákovi řádné vzdělání vyplývá z § 21 Školského zákona, kdy řádnost vzdělání, odpovídá správnému nastavení koncepce vzdělávacích programů.

Dále uvádíme **některé vědecké zdroje**, které podkládají náš přístup:

Kniha A. Kohna: Punished by rewards - má desítky stránek odkazů na výzkumy a vědecké práce, které jednoznačně dokazují, že odměny ničí vnitřní motivaci, učí závislosti na autoritách, škodí kvalitě práce i učení. https://en.wikipedia.org/wiki/Punished_by_Rewards

Kohn napsal i mnoho dalších knih, má blog, videa. Věnuje se tématu výchovy a vzdělávání.

Výzkumy české psycholožky Jany Nováčkové či Petera Graye.

https://cs.wikipedia.org/wiki/Jana_Nov%C3%A1%C4%8Dkov%C3%A1

[https://en.wikipedia.org/wiki/Peter_Gray_\(psychologist\)](https://en.wikipedia.org/wiki/Peter_Gray_(psychologist))

Náměstek ústředního školního inspektora Ondřej Andrys z České školní inspekce upozorňuje na to, že o redukci rámcových vzdělávacích programů se vede diskuze už dlouho. Hlavní problém ale podle něj nastává na úrovni jednotlivých škol. „*Rámcový vzdělávací program dává doporučené učivo. Závazným se stává až tehdy, když si ho škola rozpracuje v tom svém školním vzdělávacím programu. Řada škol rozpracovává ten vzdělávací obsah do obrovského detailu. Čili ty školy mají možnost to redukovat,*“ podotýká.

https://www.irozhlas.cz/zivotni-styl/spolecnost/skola-zaci-vyuka-zakladni-skoly-osnovy-vzdelavaci-program-ministerstvo-skolstvi_2101041756_gak

PRŮBĚH DNE

V 8:30 se všechny děti a pedagogové scházejí na INFO KRUHU. O změně času může rozhodnout VELKÝ SNĚM. Následuje výuka řízená pedagogem či AUTONOMIE.

AUTONOMIE

Ve Škole probíhá sebeřízené vzdělávání, děti i učitelé jsou ve svých činnostech plně autonomní. Veškeré činnosti ve Škole probíhají **na základě vzájemně uzavřených dobrovolných dohod** nikoliv na základě vynucení vyšší autoritou, např. z pozice ředitele, učitele, dospělého, staršího, silnějšího, chytřejšího, bohatšího.... Sounáležitost se společenstvím Školy je vždy dobrovolná.

Autonomie je rovnocenná výuce řízené pedagogem, děti zde pracují samostatně, na projektech nebo si volně hrají. Volná hra je v pořádku a hodnotná. Během volné hry se rozvíjí celá řada klíčových kompetencí a vznikají vzácné prožitky.

Pedagog v Autonomii je s dětmi v Autonomii v kontaktu a zajišťuje bezpečí, pomoc s učivem, dle dohody s dětmi, může také nabídnout nějakou činnost.

Vstup do běžící výuky je možný po vyjednání se všemi, kterých se to týká.

Učitel má právo odmítnout účast dítěte na své výuce / může odmítnout být kmenovým učitelem určitého dítěte.

Pedagogové se snaží mít dostatečně atraktivní a připravenou výuku a zároveň vytvářejí prostor pro vlastní impulzy dětí.

Na začátku školního roku učitel definuje podmínky: zda mu vadí pozdní příchody, jestli se dítě po volném odchodu může vrátit a za jakých podmínek... Dítě se rozhodne, zda výuku za daných podmínek přijímá nebo ne. Pokud je učitel ochoten k diskuzi, je možné najít společné řešení.

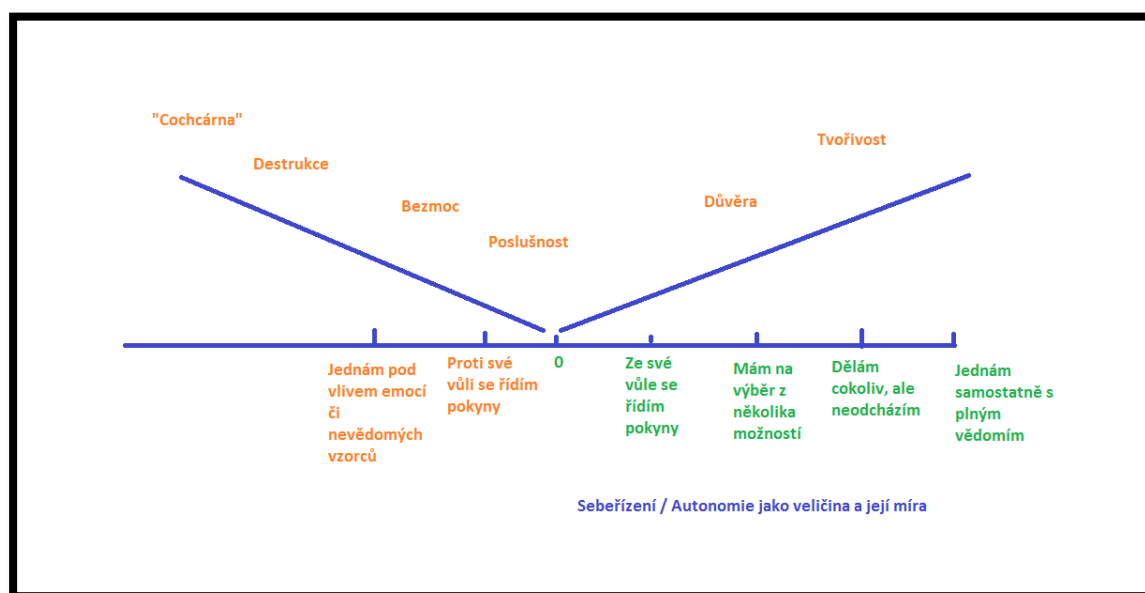
Děti si sestavují rozvrh dle svého rozhodnutí ve spolupráci s kmenovým učitelem.

S odvoláním na zkušenosti prosíme rodiče, aby ve volbě rozvrhů důvěřovali dětem.

Možnost odchodu dětí z výuky vyplývá z podpory vnitřní motivace a z respektujícího přístupu. Chceme dávat dětem podporu, pokud jim nějaké překážky, například strach, brání na cestě k zvládnutí toho, co by se naučit chtěly. Toto je velmi intuitivní práce, která plyne ze zkušenosti pedagogů, znalosti dítěte a celé jeho situace. Někdy dítěti pomáháme dokončit rozdělanou práci či se pustit do něčeho, z čeho má obavy. Obecně však důvěřujeme dětem, že se naučí vše, co budou potřebovat v dobu, kdy to budou potřebovat.

Někdy se učí snadno, jindy dokážou vyvinout úsilí, protože to prostě chtějí. Věříme, že děti jsou v podstatě přirozeně otevřené učení a tomu, co jim nabízejí dospělí. Stejně tak spolupráci a prosociálnímu chování. Pokud těm dospělým důvěřují a nebrání jim nějaká nenasycená potřeba, třeba i fyziologická. Únava, hlad, ale může to být i stres, spousta dalšího.

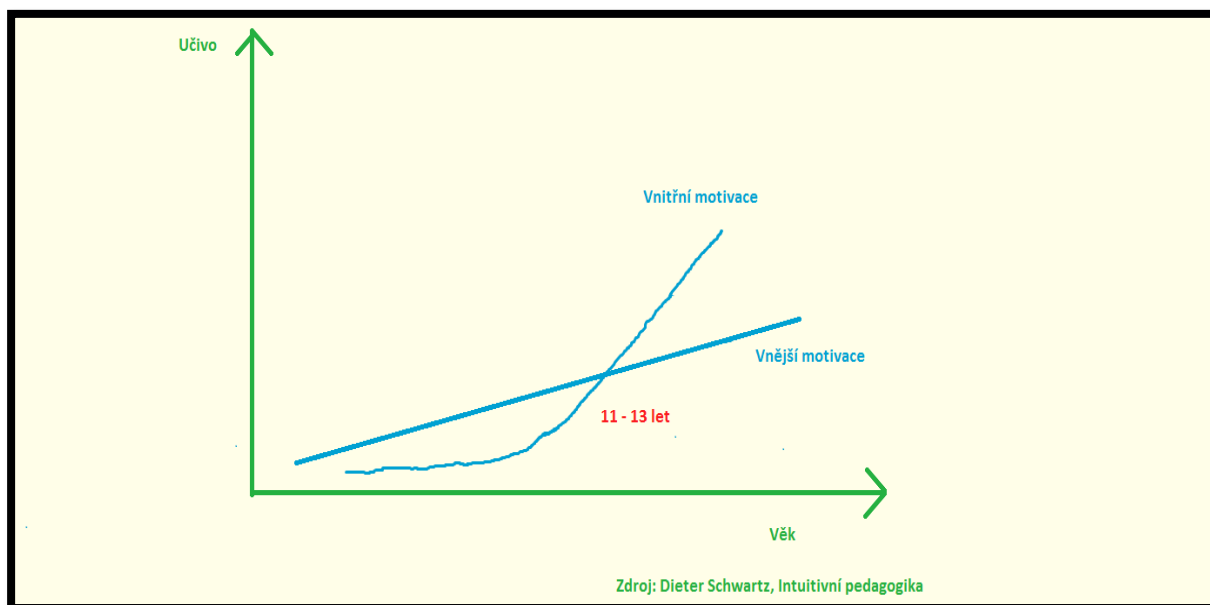
Nepředpokládáme, že je příliš efektivní lámat dítě. Vysiluje se tím pedagog, který se může věnovat dětem připraveným k učení a do dítěte se toho proti jeho vůli také moc nacpat nedá.

Nevzdáváme se dobrých studijních výsledků ani výkonu, naopak předpokládáme, že náš přístup je z dlouhodobého hlediska efektivnější i co se týče výsledků naučeného učiva.

Zkušenosti z praxe potvrzují, že studijní výsledky přijdou později. Jsou pak lépe ukotveny, v souvislostech, do větší hloubky a máme děti, které se chtějí vzdělávat, protože jim to dává smysl.

Naši strategií je tedy připravit dobře a atraktivně lekce, seznámit děti s tím, co mohou získat, když je absolvují a zároveň jim nechat jejich prostor pro rozhodnutí.

ROLE DOSPĚLÉHO

Role dospělého ve Škole je **být vzorem v hodnotách, které chceme žít**. Používat naši moc, kterou reálně máme z pozice autority **k vytváření bezpečí**. Atmosféru bezpečí dále podporovat plnou přítomností, pozorností být u dětí. Být inspirací a zdrojem síly, ze které děti mohou čerpat.

Někdy být o krok dál v pochopení, empatii a přijetí. Dávat to nejlepší ze sebe samých, ze zkušeností, kam jsme se v životě dostali. Snímat z dětí stres, že by něco mělo být jinak, než je.

Sdílet své nadšení a lásku k nejružnějším tématům, ukazovat oblasti, které máme rádi. Předávat učivo oduševněle, tak aby nitro lidí kolem zůstávalo bdělé. Pak si vše zapamatujeme napořád.

Když jsou strategie lidí v rozporu se strategiemi a principy Školy: (např. dítě či rodič či jeden z učitelů má konflikt s tím, jak to ve Škole je), vyjádříme uznání potřeb a emocí, vyjádříme pochopení a zároveň nenaplníme jejich žádost (jsme tam pro ně, přestože jejich žádost nebude naplněná). Naplní se tak jejich potřeba být slyšeni. Zůstáváme pevní v tom, jak to ve Škole máme a zároveň zůstáváme citliví k vnitřním procesům a potřebám každého jednotlivce.

INTUITIVNÍ HRY

Čerpáme inspiraci z Intuitivní pedagogiky, z Intuitivních her dle Para Alboma. Výzvy Intuitivních her lze zvládnout jedině, když je člověk absolutně soustředěn, rozvíjí tak pozornost a smysly. Díky Intuitivním hrám vznikají nové neuronové synapse v mozku, všechny okruhy začínají spolupracovat, pozornost se zkoncentruje a ostatní podněty utlumí. Vytváří se tak vhodná nálada pro učení. Aby se učení mohlo opravdu udát, je potřeba vnitřní motivace, radost, nadšení a chuť. Toto vše nám Intuitivní hra či volná hra přináší. Nové synapse tedy vznikají ze zájmu, lásky k věci. Poté se začínají vynořovat vnitřní otázky. Očekávání, „*Jak to vlastně je?*“ Ze hry a ze zkušenosti, že mi ze začátku něco nejde a stejně mě to baví, vzniká zážitek FLOW a dále se probouzí živý zájem o svět kolem nás a o jeho vlastnosti, o hledání souvislostí.

SYSTÉM SPRAVEDLNOSTI

Škola má vlastní systém spravedlnosti, který nepoužívá odměnu ani trest. Vycházíme ze zkušeností RESTORATIVNÍ SPRAVEDLNOSTI – KRUHŮ OBNOVY dle Dominica Bartera. Škola svůj Systém spravedlnosti udržuje živý pravidelnými rozhovory s dětmi i pedagogy, zda jim vyhovuje, zda je potřeba něco doplnit atd. Vždy je pověřena konkrétní osoba, která o Systém spravedlnosti pečuje.

KONFLIKT

V našem pojetí je konflikt přirozeným vyústěním mezilidských interakcí, každý jsme jiný a komunikace způsobuje různá nedorozumění. Považujeme **konflikt jako šanci pro vzájemné obohacení a poznání**, jak funguji já a jak ty, a také jako příležitost pro sblížení obou stran a prohloubení našeho vztahu.

Konflikty a neshody jsou různých typů: Vize Ústavu x kdokoliv, dítě x dítě, dospělý x dospělý, dítě x dospělý, vnitřní konflikt, včetně nedodržování předchozích dohod.

Co můžeme udělat, když nastane konflikt:

- 1) Nejprve zjistím, zda jde o VNITŘNÍ KONFLIKT nebo o VNĚJŠÍ KONFLIKT

VNITŘNÍ KONFLIKT – zvolíme si strategii: být sám, jít se projít, mluvit s někým, ke komu mám důvěru, využít některý z nástrojů SEE Learning...

VNĚJŠÍ KONFLIKT

- 2) Zastavit, co se děje, např. slovy „Počkej.“

- 3) Zvážit, zda si chci s dotyčným promluvit sám, nebo požádat o podporu, mediaci či zajištění bezpečí pro komunikaci.
- 4) Vyhledat facilitátora a požádat ho o „**KRUH**“. (Seznam facilitátorů je k dispozici na všem známém místě - nástěnka).
- 5) Facilitátor krátce vyslechne všechny strany samostatně, zjistí, kdo je třeba k řešení konfliktu, a pozve je do Prostoru Příměří (PP) – místo ve škole vyhrazené pro řešení konfliktů. Facilitátor má právo ve výjimečných situacích rozhodnout o povinnosti zúčastnit se hledání řešení.
- 6) V Prostoru Příměří se odehrává řízený dialog, tzv. „**KRUH**“. Jeden vyjádří vše, co chce říci, poté druhý vše, co chce říci. Facilitátor se ptá: „Co jsi pochopil, že chce říci?“ A po odpovědi ověří u druhého „Je to ono, co jsi chtěl říci?“
Facilitátor může také vyslovit vlastní reflexi, když se nedaří se navzájem slyšet: *“Já v tom slyším ještě něco jiného.”* A pojmenovává potřeby zúčastněných, které mohou být skryty za strategiemi. A ověřuje: *“Je to ono, co jsi chtěl říci?”*
Hovor v tomto formátu pokračuje, dokud někdo nechce odejít nebo nedojde k porozumění.
- 7) Ve chvíli, kdy je facilitátor přesvědčený, že došlo k pochopení, může položit otázku: *“Co byste s tím chtěli teď udělat?”*
- 8) Facilitátor několik dní po skončení setkání u všech stran konfliktu neformálně ověří, jak dohoda funguje. Záměrem je získat informace případně podpořit účastníky ve volbě dalších kroků, ne je hlídat nebo posuzovat.
- 9) Když pozvaný účastník konfliktu nechce přijít do PP - příslušný facilitátor mluví s každým účastníkem zvlášť. Tedy vyslechne, reflektuje slyšené, uznává emoce, je podporou při hledání řešení. Nechává stranou svůj vlastní názor na čin, využívá Nenásilnou komunikaci, zejména techniku “Ty protože Ty” a empatii.
- 1) V případě, že facilitátor nemá čas nebo kapacitu se konfliktu věnovat, dohodne se zúčastněnými termín v blízké budoucnosti či požádá kolegu.

PROSTOR PŘÍMĚŘÍ

Místo, kde je klid a možnost intimního dialogu. Prostor, kde mohou všichni vyjádřit své pocity a myšlenky o tom, co se stalo, být vyslyšeni a pokusit se najít společné řešení.

Cílem rozhovorů je:

- vzájemné pochopení
- nalezení řešení, které vyhovuje všem.

Rozhovorům v PP jsou přítomni ti, které zúčastnění jmenují, že je třeba, aby tam byli, např. se jich to týká, nebo jsou podpůrní.

FACILITÁTOR

Předpokladem pro přijetí role facilitátora je jeho dostatečná kapacita a pozornost k sobě, nenechat vlastní potřeby ovlivňovat průběh řešení konfliktu. Technika "Já protože já" probíhá jen uvnitř, vědomá tichá empatie k sobě.

Součástí role facilitátora je zpracovávat své vlastní soudy natolik, aby se nepromítaly do procesu. Jeho rolí je bezpodmínečně přijetí všech stran konfliktu. Straníme všem. Přijetí je možné dát najevo mnoha způsoby (empatické naslouchání dle nenásilné komunikace, fyzicky - přisednout si tak, že se člověku dívám z očí do očí, ruka na zádech, slovní vyjádření pochopení). **Je rozdíl mezi empatií (k potřebě) a sympatií (ke strategii).**

Facilitátor může být dospělý nebo dítě.

Facilitátoři mají pravidelné schůzky, na kterých si rozvíjejí své dovednosti, zkoušejí řešení konfliktů nanečisto, a mluví o svých zkušenostech.

Být facilitátor je dobrovolné a je potřeba na to mít kapacitu mentální, časovou, emoční a fyzickou pohodu.

Facilitátor pomáhá zvědomovat potřeby a nabídnout řešení. Nejsme schopni ošetřit 100% všeho dění.

Někdy pomáhá pojmenovávat spíše potřeby než pocity, hlavně u mužů/kluků – kulturně je pro ně přístupnější potřeba než pocit.

KDYŽ SE SITUACE STÁLE OPAKUJE

Opakování konfliktu znamená, že uzavřená dohoda není pro někoho v pořádku. Situaci tedy můžeme vždy jasně jednoduše zastavit. „Stop.“ „*Mně se to nelíbí.*“

Dále můžeme zkoumat, jak upravit Systém spravedlnosti, aby dodal jedincům, kterých se to týká, více bezpečí a podpory, aby poté mohli dospět k opravdové zvnitřněné dohodě.

JAK POZNÁME, ŽE SYSTÉM SPRAVEDLNOSTI JE FUNKČNÍ?

Sledujeme subjektivní parametry, jako je pocit bezpečí, důvěra v sebe navzájem a v Systém spravedlnosti, spokojenost. Informace získáváme od kmenových učitelů, jednou za čtvrtletí na pedagogické radě, průběžně od facilitátorů a dětí.

Můžeme vyhodnocovat objektivní parametry: počet konfliktů a počet rozhovorů v PP.

IV. PRIORITY ŠKOLY

Stejně jako v běžném životě i ve Škole jsme limitováni časem, financemi, kapacitou pedagogů, legislativou. Pokud musíme volit, čemu věnovat čas či pozornost, máme stanoveny tyto priority:

- 1) Podpora charakteru, vlastností, osobnosti ("vhodný" charakter, vlastnost a osobnost definuje filozofie Školy, např. ochota přispívat ke společnému zájmu skupiny).

- 2) Rozvoj "správných" postojů, názorů ("správnost" definuje filozofie školy a ŠVP, například tolerance k odlišnostem).
- 3) Rozvoj kompetencí (klíčových kompetencí dle RVP ZV ale i dalších "soft skills" v souladu s filozofií Školy, například schopnost aplikovat učivo v běžném životě).
- 4) Předávání znalostí a učiva (definuje RVP ZV a ŠVP "Rozhovor, Práce, Hra, Slavnost", například "živá a neživá příroda").

Například **když se objeví konflikt, má jeho řešení přednost před naplánovanou výukou.** Můžeme tak rozvíjet kompetenci k řešení konfliktů v rámci průřezového tématu Osobnostní a sociální výchova.

HODNOTY ŠKOLY

Nejvyšší prioritu mají tyto hodnoty:

- svoboda
- důvěra
- soucit (empatie).

V. SMĚŘOVÁNÍ ZÁKLADNÍ ŠKOLY KAIROS, z.ú.

Směr Školy bychom nejpřímněji nazvali náš vlastní. Prošlapáváme novou cestu, zkušenosti jsou omezené, zejména v ČR. Proto se spojujeme se zahraničními školami, kde čerpáme inspiraci a integrujeme, co nám připadá funkční. Byli jsme v Jenské škole v Německu a v ČR, v demokratických školách v Izraeli, jsme v intenzivním kontaktu s ředitelem školy ve švédském Solviku. Čerpáme ze zkušenosti školy Espacio Beta v Rio de Janeiro, kolébky restorativní spravedlnosti. Zároveň vše ověřujeme v praxi, pokud se něco neosvědčí, pozměňujeme to. Také vycházíme z podnětů konkrétních dětí, které máme ve Škole. Mnoho dynamických změn se děje díky rozhodovací pravomoci sněmů, předem se nedá určit, na čem se skupina domluví. Sněmy jsou dobrovolná pravidelná setkání, která fungují na principu hledání společného řešení.

Z Jenského plánu využíváme zejména smíšené věkové skupiny, orientaci na běžný život a rozdělení na oblasti: "Rozhovor, práce, hra, slavnost". Z Montessori pedagogiky používáme některé pomůcky pro výuku matematiky. Dále máme klasické učebnice, pracovní sešity. Jiná témata zpracováváme projektově. Z demokratických škol v Izraeli jsme si přinesli systém "pracovních skupin", tedy přebírání zodpovědnosti za nejrůznější oblasti. Sněm a způsob rozhodování formou konsenzu jsme převzali ze základní školy Donum Felix.

Čerpáme dále z odborných studií na téma sebeřízeného vzdělávání, viz odkazy výše.

Procházíme řadou kurzů, odborných výcviků, studujeme nejrůznější literaturu, konference. K tomu se přidává pedagogická praxe a na konci je naše osobní životní zkušenost.

Naším cílem je dítě zdravé, šťastné a úspěšné později ve svém životě. Pro nás zdraví, štěstí a úspěch znamená, že umí navazovat dobré vztahy, uspokojivě řešit konflikty, zná své silné a

slabé stránky. Ví, co chce a nebojí se jít si za tím. Dokáže si říci o pomoc. Zná dobře své tělo a rozumí jeho potřebám. Je otevřený novým podnětům, umí reagovat na měnící se svět. Má zdravou míru sebe hodnoty.

Jsme si jisti, že poté může žít dobrý život.

Naše cesta může někdy vyvolávat určité obavy a úzkost, pojďme proto vytvořit vzájemnou podporu.

V blízké budoucnosti bychom chtěli zapojit děti do HR i do finančních záležitostí Školy.

V delším časovém horizontu bychom si přáli vybudovat komplexní vzdělávací systém mateřská – základní – střední škola.

VI. KONSENZUS

Rozhodování v rámci vymezeném Etickým kodexem či dalšími interními dokumenty, ve Škole probíhá na úrovni všech orgánů Školy přednostně formou konsenzu. Vymahatelnost rozhodnutí se odkazuje na Systém spravedlnosti

Interní dokumenty jsou závazné pro všechny zúčastněné osoby.

Vymahatelnost rozhodnutí a plnění interních dokumentů se odkazuje na Systém spravedlnosti

VI. PLÁN OSOBNÍHO ROZVOJE PEDAGOGICKÝCH PRACOVNÍKŮ

Uvědomujeme si, že schopnosti realizovat jednotlivé prvky Vize Školy je potřeba nabýt a rozvíjet. Vytvořili jsme proto Plán osobního rozvoje pedagogických pracovníků (dále jen „Plán“). Prezentace tohoto Plánu je přílohou Etického kodexu.

VII. DOHODA MEZI ŠKOLOU A RODIČI (KONKRÉTNÍ PRINCIPY)

Vzhledem k celostnímu přístupu ke vzdělávání dětí, který je součástí Vize Školy, považujeme za učení i procesy, které nejsou založené na získávání „hard skills“ (akademické znalosti a dovednosti, které lze snadno měřit a porovnávat). Klademe důraz také na sociální a emoční učení a na volnou hru dětí jako plnohodnotnou součást výchovy a vzdělávání.

Rodiče a Škola se dohodli, že pro vzdělávání a výchovu dítěte: _____

zvolí pedagogický přístup, jehož součástí jsou následující konkrétní principy:

1. Dítě si vybírá své vzdělávací cíle samo či s podporou.
2. Tým Školy dělá všechno pro to, aby atmosféra byla svobodná a respektující.
3. Učíme se ve třídě, ale i všude jinde.

4. Rozumíme, že učivo není povinné. Dítě se bude učit, až se samo rozhodne a bude mít zájem - včetně čtení a psaní. Individuálně vyhodnocujeme, zda není nějaká překážka, která dítěti brání v přístupu k učivu.
5. Děti vzájemně neporovnáváme. Nepoužíváme odměny.
6. Rozumíme, že když budeme dítě nutit něco se naučit nebo se snažit proces zrychlit v čase, kdy na to není dítě ještě připraveno, může to u něj vytvořit zmatek a proces učení narušovat.
7. Škola nedává známky. Každý učitel ve svých lekcích formuluje cíle nabízených lekcí a stanovuje formu a frekvenci zpětné vazby. V pololetí a na konci školního roku předáváme všem dětem slovní zpětné vazby za celý půlrok/rok.
8. Přijímáme autoritu Malého a Velkého sněmu v oblastech, ve kterých je dána jeho pravomoc, definovat dohody ohledně soužití ve škole, měnit je a přidávat. Rozhodování se děje formou konsensu. Dohody Malého a Velkého sněmu platí pro děti, tým i rodiče.
9. Konflikty řešíme mediací. Nepoužíváme tresty.
10. Rodič může být do Školy zapojen dle individuální dohody.

V Dobřichovicích dne:

Za Správní radu Ústavu

předseda správní rady Ústavu: Eyal Jerby